

Цивільне право. Том 1. Репринт

Праця Станіслава Дністрянського з цивільного права є фундаментальним дослідженням, у якому системно викладено засади приватного права крізь призму національної правової традиції та європейських правових ідей. Автор розглядає цивільне право як вираз соціального порядку, що ґрунтується на автономії волі, справедливості та балансі інтересів учасників правовідносин.

У роботі розкрито ключові інститути цивільного права, зокрема правоздатність і дієздатність осіб, право власності, зобов'язальні відносини, а також принципи договірної регуляції. Особливу увагу приділено ролі звичаєвого права, моральних засад і соціальних факторів у формуванні правових норм.

Праця вирізняється глибоким теоретичним підходом, поєднанням історико-правового аналізу та філософського осмислення права, що робить її цінною як для науковців, так і для практиків у сфері цивільного права.

ОПОВІСТНИЙ ПАТЕНТ

до книги загальних цивільних законів*

з 1 черв. 1811 ч. 946 Зб. с. з.

(1) З уваги, що задля повного супокою горожан, аби могли певно користуватися своїми приватними правами, слід означити цивільні закони не лише по загальним правилам справедливості, але й по особним відносинам мешканців, що слід оповістити їх у зрозумілій їм мові, та утримати на вічну пам'ять у звичайному збірнику, — Ми робили від початку Нашого панування невпинні старання, щоб покінчити список повної книги родимих цивільних законів, яку постановили та якої підняли ся вже Наші предки.

(2) Начерк, зладжений підчас Нашого панування Нашою двірською комісією для законних справ, подано, як попередно начерк книги законів про переступи та тяжкі протиполіційні промахи, до осуду комісіям, призначеним до сього в ріжних провінціях, а в Галичині заведено вже між тим на приклад.

(3) Зробивши сим чином ужиток із поглядів знавців, та з досвідів, зібраних із прикладу, щоби справити отсю так важливу законотворну галузь. Ми постановили оповістити сю книгу загальних цивільних законів у всіх

* Для країв, що в 1811 р. належали до австрійського цісарства з виїмком Угорщини та угорських країв.

Наших Німецьких Коронних краях, та запорядити, щоби прийшла до сили від 1. січня 1812.

(4) Так тратять правну силу: доселі приняте повсюдне право, перша частина книги цивільних законів, оповіщена 1. падолиста 1786, книга цивільних законів для Галичини разом з усіми законами та звичаями, що відносять ся до предметів сього загального цивільного права.

(5) Але як Ми в самій книзі законів поставили загальний припис, що закони не мають ділати назад, так і ся книга законів не має мати ніякого впливу на ділання, що попередили день, у якому вона дістає правну силу, та на права вже набуті по попереднім законам; без огляду на се, чи ті ділання се правні діла, що обосторонно обов'язують, чи такі заяви волі, які той, хто заявляє, мігби самовільно відмінити та уладити по приписам теперішньої книги законів.

Пор. § 6.

(6) Тому й засидження або передавнення, що почало ся вже перед правною силою сеї книги законів, судитиметь ся по старшим законам. Хотівби хто покликати ся на засидження або передавнення, що визначено в новому законі на коротший час, чим у попередніх законах, — то може почати й сей коротший речинець числити від хвилі, коли теперішній закон мати не правну силу.

Пор. III. Нов. § 199.

(7) Приписи сеї книги законів обов'язують вправді загально; одначе для військового стану та осіб, які належать до військовости, є окремі приписи щодо приватного права; сі приписи зберігатимуть ся при правних ділах, які вони заключають або з ними заключають ся, хоч книга законів й не вказувалаб на се виразно. Торгівні та векслеві діла судять ся по осібним торговним та векс-

левим законам, оскільки розминають ся з приписами сей книги законів.

Пор. торг. з. з 17 груд. 1862 ч. 1 В. д. з. з 1863; векс. у. з. 25 січ. 1850 ч. 51 В. д. з. — Крім сього §§ 54, 600, 1028, 1031, 1043, 1179, 1216, 1292, 1410.

(8) Так само лишаять ся в силі розпорядки, оповіщені про політичні, камеральні або скарбові предмети, що обмежують або близьче означують приватні права, хоч у сій книзі законів й не булоб на них виразного поклику.

(9) З осібна права та обовязки з грошових заплат судити муть ся по виданому вже патентові з 20 лют. 1811 про гроші, призначені до обігу на звичайну краеву (віденську) валюту, або по окремим законам, які щойно мають видати ся, та лише, якби їх не було, по загальним приписам цивільного закона.

Пор. прим.* до дод. 421 до § 986.

(10) Притім заявляемо, що теперішній німецький текст книги законів є первісний, по чому судити муть ся переклади, зладжені на ріжних краєвих мовах Наших провінцій.

* Основні законні постанови Зах. Обл. Української Народньої Республіки: дод. 1—4.

Книга загальних цивільних законів.

Вступ.

Цивільні закони взагалі.

Поняття цивільного права.

§ 1. Увесь зміст законів, що означають приватні права та обов'язки мешканців держави між собою, творить у ній цивільне право.

Пор. Арт. 2 вир. з. до. ц. п. у.; арт. 21 і 30 впр. з. до е. у.

§ 2. Коли закон оповіщено як слід, ніхто не може звинятися тим, що він йому незнаний.

Пор. одначе §§ 326, 572, 871, 1431

Почин правної сили законів.

§ 3. Правна сила закона та правні наслідки, які з сього виходять, починаються зараз після оповістки, хіба що в самому оповіщеному законі почин його правної сили назначено на пізнійше.

Вістник державних законів: дод. 5

Вістник державних законів і розпорядків Західної області Української Народньої Республіки: дод. 6

Оповістка законів: дод. 7, 8.

Вістник краєвих законів та їх оповістка: дод. 9–12.

Обсяг закона.

§ 4. Цивільні закони обов'язують усіх громадян тих країв, для яких їх оповіщено. Громадян сеї держави в'яжуть сі закони також у діланнях і ділах, які вони переводять поза границею держави, оскільки через те обмежується їхня особиста здатність, піднімати їх, та оскільки ті ділання і діла поруч сього і в тих краях мають видати правні наслідки. Оскільки сі закони в'яжуть чужинців, постановляє слідующий головний діл.

Пор. §§ 20, 33–38, 289, 290, 300; дод. 17 до § 10, дод. 54–56 до § 47; крім сього арт. 10 впр. з. до ю. н.; арт. 29 впр. з. до ц. п. у.; арт. 20 впр. з. до е. у.

§ 5. Закони не ділають назад; не мають значить ні на попередні ділання, ні на поперед набуті права ніякого впливу.

1. а) Повнолітність, набута вже за старого закона, не трається через підвишку числа літ, потрібних до повнолітності в новому законі: дод. 13, 14.

б) Одначе з огляду на заключення подружя малолітність тріватиме все таки до покінчення 24. року: дод. 15 ч. 4.

2. а) Важність подружя судити ме ся по законам з часу заключення: дод. 15 ч. 1.

б) Розвід та розлука судити муть ся по кождочасним законам: дод. 15 ч. 2.

в) Формальности, потрібні до подружя, підлягають законам з часу заключення подружя: пор. § 2 ціс. пост. з 29. пад. 1859 ч. 217 В. д. з. (при §124).

г) Право родичів, пожиткувати майно своїх дітей, судити ме ся по законам з часу почину родинної власти, наскільки майно було вже перед правною силою нового закона: дод. 16.

3. а) Заяви послідної волі судити муть ся по законам з часу їх спорудження: дод. 349 до § 690.

б) Постанова, що й нехристи можуть бути важними свідками при заповітах христіянина, ділав остільки назад, що доторкає вже споруджені послідні волі, наскільки покійник не помер перед днем оповістки сеї постанови: § 2 ціс. розп. з 6. січ. 1860 ч. 9 В. д. з. (при § 593).

Пор. відст. (5) і (6) опов. п.он. н.; нов. I, §§ 2, 7, 14, 29. 59, 64, 67, 72; нов. II §5; нов. III, §§ 5, 9, 25, 32, 43, 51, 58, 60, 62, 66, 72, 104, 105, 116, 117, 126, 129, 134, 148, 149, 152, 170, 175, 180, 190, 199; дод. 115 (§§ 68–71) до §187 і д. (обезв. у.); дод. 358 (§ 2) до § 761; дод. 426 (§ 10) до §1000 (лихв. розп.); дод. 441 (§ 12) до § 1063 (рат. з.); дод. 456 (§ 39) до § 1151 (з. зем. ур.); дод. 458 (§§ 65–67) до § 1172 (авт. з.); — Крім сього: арт. 3. з. торг. пом.; §167 ч. 3, 10, 11 обезп. з.; §119 пат. з.; арт. 14 відст. 2 зак. з 25 жовт. 1896 ч. 220 В. д. з.; арт. 37 і 39 впр. з. до е. у.

Виклад.

§ 6. Зберігаючи закон не можна прикладати до нього іншого розуміння як те, що виходить ясно з питомого значення слів у сполучі їх зі собою, та з ясного наміру законотворця.

Пор. §§ 655, 914, 915; 41, 612, 730; 21, 42, 765; 13, 559, 1454, 1472.

§ 7. Якщо не можна порішити правного випадку ні зі слів, ні з природного значіння закона, то слід взяти на увагу подібні, виразно в законах порішені випадки, та основи інших із ними споріднених законів. Але як правний випадок лишить ся все таки сумнівний, тоді беручи на розвагу старанно зібрані та зріло передумані обставини треба його порішити по природним основам права.

Пор. §§10, 914.

§ 8. Лише законотворець має власть пояснити закон так, щоб се загально обовязувало. Таке пояснення зберігати ме ся також при всіх правних випадках, які мають ще рішати ся, оскільки законотворець не добавить, що його пояснення не має відносити ся до порішування таких правних випадків, яких предметом є ділання, перед поясненням підняті, та права, перед тим правовані.

Пор. на пр.: дод. 119, 119 а до § 119; дод. 351 до § 700; дод. 355 до § 760; дод. 370 до § 763; дод. 375 до § 784; дод. 376 до § 786; дод. 377 до § 822; дод. 459 до § 1249; дод. 489 до § 1333; дод. 494 до §1335; дод. 499 до § 1367 і дод. 522 до § 1500.

Тривання закона.

§ 9. Закони задержують свою силу так довго, доки законотворець їх не змінить або виразно не знесе:

Інші роди приписів, а саме:

а) Звичаї.

§ 10. Звичаї можна брати на увагу лише в тих випадках, коли закон на них покликуює ся.

Конзулярні австрійські суди в турецькій державі послуговувати муть ся звичаєвим правом: дод. **17, 18.**

Пор. відст. (4) оп. п.: §§ 7, 389, 390, 501, 549, 1113, 1116; — крім сього § 271, 560 ч. 2 і 573 відст. 2 ц. п. у.

б) Провінційні установи.

§ 11. Лише ті установи поодиноких провінцій та краєвих повітів мають силу закона, які монарх після оповістки сеї книги законів виразно затвердить.

Не затверджено ніодної пров. установи: дод. **19.**

Повища постанова § 11 не має тепер ніякої правної ваги.

в) Судейські оріки.

§ 12. Запорядки, видавані в поодиноких випадках та судейські присуди, запавші в поодиноких правних справах, не мають ніколи сили закона; не можна їх розвести на інші випадки, ні на інші особи.

Значіння повного збору всіх членів найв. триб.: дод. **20.**

Значіння спису оріків та книги юдикатів: дод. **21.**

Про хід інстанцій в судових справах пор. § 10 зак. з 21. пад. 1918., зб. укр. з. 1918 ст. 3 дод. **2** і дод. **21 а.**

Пор. § 61 таб. з.; § 112 конк. у.; § 568 ц. п. у.; § 232 уст. 2 е. у.

г) Привілеї.

§ 13. Привілеї та звільнення надані поодиноким особам або й цілим корпораціям, судити муть ся рівно з иншими правами, оскільки політичні розпорядки не мають осібної постанови.

Пор. п. пр. § 618; — крім сього: дв. декр. з 19. вер. 1836 ч. 156 Зб. с. з.; пат. з 11. січ. 1897, ч. 30 В. д. з.

Головний поділ цивільного права.

§ 14. Предмети приписів, поміщених у книзі цивільних законів, є особове право, річеве право та спільні їм постанови.

Перша частина.

Особове право.

Перший головний діл.

Права що доторкають особистих прикмет та відносин.

Особові права.

§ 15. Особові права доторкають або особистих прикмет та відносин, або основують ся на родинних відносинах.

I. З прикмети особовості. Вроджені права.

§ 16. Кожний чоловік має вроджені права, що їх можна вже розумом пізнати, і тому він вважати ме ся особою. Неволя або кріпацтво та виконування власти, якаби до них відносила ся, є недозволені в сих краях.

Невільник стає вільний, якщо стане на землі австр. держави, або на австр. кораблі: дод. **22.**

Підданство та панщину знесено: свободу особи запоручено дод. **23.**

Пор. §§ 381, 1325–1330, 1459.

Правний здогад сих прав.

§ 17. Що відповідає вродженим природним правам, слідує досі вважати, що є, доки не докаже ся законного обмеження сих прав.

Пор. §§ 92, 355, 356, 381, 538, 573, 865–868, 1159; — крім сього примітки до § 23.

[Перейти на сайт](#) →